ಪ್ರತಿಬಿಂಬ

PRATIBIMBA –Multidisciplinary Kannada Research Journal of IIMRD
ISSN: 2582-2284
Vol-5 Issue 6, May-June, 2024, Pp. 20-24
©*IIMRD*, Mysuru
IIMRD JOURNALS
www.iimrd.com

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಪ್ರತಾಪ್.ಸಿ.ಎಂ[1] ಮತ್ತು ಡಾ. ಎಸ್.ಟಿ ರಾಮಚಂದ್ರ[2]
[1]ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಗಾಂಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು
[2]ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮರಣ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಶಸ್ತ್ರ ಹೋರಾಟಗಳು 1857ರವರೆಗೆ ನಡೆದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ 1857ರ ಸಿಪಾಯಿದಂಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಂತರ 1885ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಚಳವಳಿಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೋರಾಟಗಾರರು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ನಂತರ 1905ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆಯೊಂದು ನಡೆಯಿತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಉಗ್ರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದವು. ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರು 1905ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಹಾಗೂ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದರು. ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ ಸ್ವದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕೆಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಬಂಗಾಳ ವಿಭಜನೆಯ ನಂತರ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. 1920ರಲ್ಲಿ ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ತಿಲಕರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಹಾಸನದ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ತಿಲಕ್, ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಭಾವಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 1930ರಿಂದ 1947ರವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಾಂತ ಚಳವಳಿ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿತು.

Please cite this article as: ಪ್ರತಾಪ್.ಸಿ.ಎಂ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಟಿ ರಾಮಚಂದ್ರ. (2024). ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕುವಾರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಹೋರಾಟಗಾರರು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: *ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 5(6). ಪು.ಸಂ.* 20–24

ಜನರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಹರ್ಡೇಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪ, ಆರ್.ದಿವಾಕರ್, ಗಂಗಾಧರ್‌ರಾವ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾಯರು ಮುಂತಾದವರ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಹಾಸನ ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಹಾಸನ ತಾಲೂಕಿನ ಗೊರುರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಜಿ.ಎಸ್.ಸಂಪತ್ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮುಂತಾದವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಗೂರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದ ಗೂರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್‌ರವರು ಗಾಂಧಿಯ ಹದಿನೆಂಟು ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಖಾದಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. 1939ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಹದಿನೆಂಟು ಅಂಶದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. 1947ರ ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಬಂಧಿತರಾದಾಗ 15 ತಿಂಗಳು ಕಾರಾಗೃಹ ವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಲೇಸ್ ಚಲೋ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಗೊರೂರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಹಾಸನದ ಇನ್ನಿತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೆಂದರೆ ಡಾ. ಹೆಚ್.ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಹೆಚ್.ವೀರಬಸಪ್ಪ, ಹೆಚ್.ಆರ್.ಸಂಜೀವಯ್ಯ, ಬಸವೇಗೌಡ, ಎನ್ ರಂಗನಾಥ್, ವಕೀಲರಾದ ಎಲ್.ಎಸ್.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕಾಳಾಚಾರಿ ಮುಂತಾದವರು ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿರೋಧ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್, ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿ, ಹರ್ಡೇಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪ, ಆರ್.ಆರ್.ದಿವಾಕರ್ ಮುಂತಾದವರ ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ಚಲೋ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿದರು.

ಅರಸೀಕೆರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಅರಸೀಕೆರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. 1930ರಿಂದ 1947ರವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಮದ್ಯದ ಅಂಗಡಿಯ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಸಿದರು. ಖಾದಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು, ಶಿವಪುರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅರಸೀಕೆರೆ ಇನ್ನಿತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇವಾದಳದ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದರು. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇವಾದಳದ ತರಬೇತಿಯ ಒಂದು ತಿಂಗಳ

ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಅರಳೇಪೇಟೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಭವನ ನಡೆಸಿದರು. ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಾರನಹಳ್ಳಿಯ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರೇ ವಹಿಸಿದ್ದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಸೇವಾದಳದ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿ ಹರ್ಡೇಕರ್‌ರವರೊಡನೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೀಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಬೇಟಿಯಾಗಿದ್ದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಸೇವಾದಳದ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿ 1947ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಹಾಸನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾದ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದರು.

ಇವರಲ್ಲದೆ ಬಿ.ಆರ್.ಭಕ್ಕಪ್ಪನವರು 1939ರಿಂದ 1942ರವರೆಗೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಜೈಲು ವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಬಿ.ನಂಜಪ್ಪನವರು 1942ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಗಹಿಸಿ 8 ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಎ.ವಿ.ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಮುದ್ದು ರಂಗನಾಯಕರು, ಹೆಚ್.ರಾಮಯ್ಯ, ಎಸ್.ಸಿದ್ದಣ್ಣಯ್ಯ, ವಿಶ್ವನಾಥಶೆಟ್ಟಿ, ಎ.ಕೆ.ಚನ್ನಕೇಶವ ಶರ್ಮ, ಅನಿವಾಳದ ನಂಜಯ್ಯ, ಜೆ.ಎನ್.ಗುಂಡಪ್ಪ, ಜಾವಗಲ್ಲಿನ ನಾಗಭೂಷಣ, ಅರಸೀಕೆರೆಯ ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ಸಣ್ಣನಿಂಗಪ್ಪ, ನಂಜೇಗೌಡ, ಸಿ.ಹೆಚ್.ವಿರೂಪಣ್ಣ, ಎ.ವಿ.ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕೆ.ಲಕ್ಷಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ನಂಜುಂಡಶೆಟ್ಟಿ, ಉಂಡಿಗನಾಳು ಸಿ.ಓ.ಪುಟ್ಟಸಿದ್ದಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರು ಅರಸೀಕೆರೆ ತಾಲೂಕಿನಾದ್ಯಾಂತ ನಡೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಬೇಲೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಬೇಲೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪುಪ್ಪೇಗೌಡ, ಮಲ್ಲಾಪುರ ಎ.ಎಸ್.ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ, ಅಡಗೂರು ಪಟೇಲ್, ಬಿ.ಓ.ನಂಜೇಗೌಡ ಮುಂತಾದವರು ಮದ್ಯಪಾನ ನಿರೋಧ, ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಬೇಲೂರು ಬೋರಣ್ಣಗೌಡರು ಅರಣ್ಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಕರ ನಿರಾಕರಣೆ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಎಸ್.ಬಸವೇಗೌಡ 1942ರಲ್ಲಿ ಬೇಲೂರು, ಹಳೇಬೀಡು, ಜಾವಗಲ್, ಅಡಗೂರು, ಮತ್ತಿಘಟ್ಟ ಸಾಣೇನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜೈಲುವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.

ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಹೆಚ್.ಸಿ. ಸಿಂಗ್ರೀಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಎಸ್. ವೈರಮುಡಿಗೌಡ, ರಾಯಪ್ಪ ಇವರುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ್ ರಾವ್, ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಸುಬ್ಬರಾವ್, ಹೆಚ್.ಬಿ ಸತ್ಯಾನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಜಿ.ಪಿ.ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಮುಂತಾದವರು 1947ರಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ. ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಂಗಳೂರು ಜೈಲಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಾಲಹಳ್ಳಿಯ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು.

ಅರಕಲಗೂಡು ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಅರಕಲಗೂಡು ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ಎ.ಎಸ್.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶರ್ಮ ಇವರುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಎ.ಎಸ್.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶರ್ಮರವರು

ಅರಕಲಗೂಡಿನವರಾಗಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. 1932–33ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಿದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಅಂಗಡಿ ಮುಂದೆ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಸಿದರು. ನಂತರ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದರು. 1938ರಲ್ಲಿ ಈಚಲಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ ಎಂಬ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಇವರು 1927ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದರು. 1927ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ತಂಡದ ನಾಯಕರಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ನಂತರ ರಾಜಾಜಿಯವರ ಕರೆಯಂತೆ ನೂರು ಜನರ ತಂಡದೊಡನೆ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದರು. ಅವರು ಆರು ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ನಂತರ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅರಕಲಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಖಾದಿ ಗ್ರಾಮೋದ್ಯೋಗದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದರು ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ 1948ರಲ್ಲಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು.

ಸಕಲೇಶಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಡಾ.ಎಸ್.ಚಲುವರಾಯ್ 1930ರಿಂದ 1947ರವರೆಗೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹರಿಜನ ನಿಧಿಗೆ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಅವರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಗೀತಾ ಪ್ರಚಾರ, ಆಯುರ್ವೇದ ಪ್ರಚಾರ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು, ಸಕಲೇಶಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ 1935ರಲ್ಲಿ ಖಾದಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ತೆರೆದರು. ಹರ್ಡೇಕರ್ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಭಾಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು. ಶಿವಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ ತಾಲೂಕಿನ ಹೋರಾಟಗಾರರು

ಅಕ್ಕಂ ಸಂಜೀವಶೆಟ್ಟಿ, ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಹೊಂಗೇಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಜಿ.ಶಿವಣ್ಣ ಇವರುಗಳು ಶಿವಪುರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಂತರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಂಜೀವಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ 1939ರಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದರು. ಬೆಳಗಿನಹಳ್ಳಿ ಬೋರಯ್ಯ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದರು, ಹೆಚ್.ಎಸ್.ನರಸಯ್ಯ, ರಾಜಪ್ಪ ಕಾಂತರಾಪುರದ ಸೋಮಯ್ಯ, ಹುಚ್ಚೇಗೌಡ, ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ಬೊಮ್ಮೇಗೌಡ, ಕುಂಬಾರಹಳ್ಳಿ ಜವರೇಗೌಡ, ಮರಗೂರು ನಂಜೇಗೌಡ ತಾಲೂಕು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಕರ ನಿರಾಕರಣೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ, ಪಿಕೆಟಿಂಗ್, ಈಚಲು ಮರ ಕಡಿಯುವ, ಟೆಲಿಫೋನ್ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ, ರೈಲು ಹಳಿಗಳನ್ನು ಕೀಳುವ ಅನೇಕ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಹೊಂಗೇಗೌಡ ಹೆಚ್.ಎಸ್. 1942ರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು, 1947ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಾಥಾ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಮಂಡ್ಯ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. 1937ರಿಂದ 1947ರವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಹೆಚ್.ಜಿ.ಶಿವಣ್ಣ 1947ರಲ್ಲಿ ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. 1947ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಾಥಾ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಲೆಗಳ ತವರೂರಾದ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೇವಲ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತನ್ನದೇಯಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಹಾಲಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್. ಜಿ.ಎಸ್. (1964). *ಫ್ರೀಡಂ ಮೂವ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ.* ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ಪಾಲಾಕ್ಷ. (2000). *ಆಧುನಿಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಅವಲೋಕನ.* ಶಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ರಾಮಣ್ಣ ಕೆ (ಸಂ.) (2008). *ಸೋಲಿಲ್ಲದ ಸರದಾರರು.* ಭಾರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸೂರ್ಯನಾಥ ಎಸ್.ಕಾಮತ್. (1988). *ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮೂಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಕರ್ನಾಟಕ.* ಲಿಪಿ ಪ್ರಕಾಶನ.